

Toekomstvisie Radewijk

Thuis in Radewijk 20-30

Inhoudsopgave

4
Vooruitblik 2030

5
Geschiedenis

7
Omschrijving van de opdracht

8
Landstad Hardenberg

9
Opzet van het onderzoek

10
Voorzieningen in Radewijk

14
Wonen in Radewijk

17
Leef- en werkomgeving in Radewijk

- Duurzaamheid
- Biodiversiteit
- Veiligheid
- Agrarische sector en bedrijvigheid
- Recreatie

27
Aanbevelingen voor vervolg en op te starten projecten

Vooruitblik 2030

Het is 2030. Radewijk is nog steeds een dorp waarin de bewoners samen een plattelands- gemeenschap vormen, die naast persoonlijke vrijheid voor een ieder, ook betrokken is met elkaar.

Die betrokkenheid komt tot uiting in een actieve samenleving, meerdere commissies, inzet van vrijwilligers en noaberschap. De agrarische sector heeft nog steeds een belangrijke functie in het landschap en is volop bezig met een transformatie naar circulaire landbouw. Verder zijn er in het landschap diverse natuurlijke aanpassingen doorgevoerd waardoor de biodiversiteit is toegenomen en bewoners het landschap nog beter kunnen beleven. Er zijn wandelroutes, o.a. langs de Radewijkerbeek en de Duitse grens, en deze routes zijn met elkaar verbonden. Er is een klein strandje met kanosteiger aan de beek waar men tijdens warme dagen even kan zwemmen of kanoën. Op het sportveld zijn in de zomer verschillende sportactiviteiten en kan men een balletje trappen. Verder vinden er diverse lokale activiteiten plaats.

Er is een multifunctioneel centrum waarin sociale activiteiten plaatsvinden, kerkdiensten en andere samenkomsten worden gehouden en er is een (eet)café die regelmatig open is en waar men zo even binnen kan lopen. De molen is een kenmerkend punt en draait nog steeds zijn rondjes en in het naastliggende winkeltje kun je naast brood ook andere lokale producten kopen.

De oude school is verbouwd tot een appartementengebouw en op diverse plaatsen zijn “erven met kwaliteit” (woonerven) ontstaan. Verder zijn er verschillende grotere woningen gesplitst. Door deze nieuwe woonmogelijkheden zijn er kansen voor jongeren ontstaan om in het dorp te blijven wonen. Omdat men steeds meer vanuit huis werkt en er goede internetverbindingen zijn, zijn er ook gezinnen die de drukte van de stad willen mijden en in het dorp komen wonen. Radewijk biedt hen een gastvrije en ruime, kindvriendelijke, veilige woonlocatie. Hierdoor is de vergrijzing wat afgenomen en dat geeft nieuw perspectief voor het dorp. Plaatselijk Belang heeft onlangs een werkgroep opgestart om een nieuwe toekomstvisie op te stellen.

Geschiedenis

De toekomst is gebaseerd op de geschiedenis. Daarom eerst in vogelvlucht de geschiedenis van de laatste 150 jaar van Radewijk.

Radewijk bestond uit een heidelandschap en alleen nabij de beek woonden een aantal boeren. Door het beschikbaar komen van kunstmest en beter waterbeheer kon de heide worden ontgonnen en veranderde dit in een buurtschap met veel kleine boerderijen. De bewoners bewerkten het land en leefden daarvan. Omdat de bewoners veelal dezelfde belangen hadden, was er een sterke onderlinge band. Sociale voorzieningen waren er nauwelijks en bij ziekte of ongemak hielp men elkaar. Noaberschap was noodzakelijk en vanzelfsprekend.

Het werk in de landbouw was arbeidsintensief en men had grote gezinnen waardoor er relatief veel mensen woonachtig waren in Radewijk. Er was behoefte aan woonruimte en in de kern van het dorp werden burgerwoningen gebouwd. De voorzieningen werden aangepast op de bevolking. Op een bepaald moment waren er 2 kerken, 2 scholen, verenigingsgebouw DITU, 3 kruideniers, 2 smederijen, 2 aannemers, een molen, 2 benzinepompen en camping "Het Wagenwiel" met een café/kantine. Verder was er een uitgebreid kerkelijk- en verenigingsleven. We praten dan over de jaren tot 1980, toen Radewijk zo'n 660 inwoners had.

Door mechanisatie en intensivering van de landbouw waren er minder arbeidskrachten nodig. Producten werden hierdoor relatief goedkoper en kleine landbouwbedrijven konden onvoldoende inkomen genereren met hun producten. Deze bedrijven stopten en verkochten de grond aan lokale boeren die wilden groeien. Vaak bleven de bewoners wonen in de kleine boerderij en kreeg dit een woonbestemming. Zodoende wordt de regio nu bewoond door een combinatie van mensen die werkzaam zijn in de landbouw en daarbuiten.

Door beter vervoer, meer scholing, televisie en verdere industriële ontwikkelingen werd de belevingswereld groter en dynamischer, en minder gericht op de naaste regio. Gezinnen werden kleiner. Omdat er minder kinderen per gezin waren veranderde ook de bevolkingsopbouw. De kerkelijke beleving werd minder. Computers, internet en mobiele telefonie deden hun intrede. De automatisering zet steeds verder door. Ook middelgrote agrarische bedrijven stoppen omdat het financieel lastig is om rond te zetten en opvolging niet interessant of niet haalbaar is.

Hierdoor ontstaat een populatie die soms een andere beleving heeft en andere eisen stelt aan de woonomgeving dan voorheen.

Bevolkingsopbouw per 31-12-2021

leeftijd	aantal
0-10	54
11-20	55
21-30	71
31-40	68
41-50	65
51-60	116
61-70	81
71-80	58
> 80	22
TOTAAL	590

Omschrijving van de opdracht

Plaatselijk Belang wil graag inzicht krijgen in de ontwikkelingen die invloed hebben op Radewijk voor de komende 10 jaar.

Men heeft daarbij een aantal vragen:

- Welke ontwikkelingen hebben invloed op de leefbaarheid van Radewijk ?
- Hoe zorgen we voor een voorzieningenniveau passend bij de schaal van Radewijk en hoe gaan we om met de bestaande accommodaties ?
- Wonen en werken in het buitengebied (zoals woonruimte voor jongeren, agrarische bedrijvigheid en invloed van bedrijfsbeëindiging op de woonomgeving); hoe vinden we een goede balans tussen de verschillende belangen ?
- Welke bijdrage kan Radewijk leveren aan een duurzame toekomst ?

Vrijwilligers werden opgeroepen om een werkgroep te vormen om onderzoek naar deze vragen te doen en een toekomstvisie op te stellen. Vanuit provincie en gemeente is een bijdrage beschikbaar gesteld voor dit onderzoek. Door welzijnsorganisatie “De Stuw” uit Hardenberg is hierbij procesmatige ondersteuning verleend.

De planning was om medio 2021 de visie te presenteren. Door corona is deze planning onhaalbaar gebleken en het streven is nu om in mei 2022 de visie gereed te hebben.

Landstad Hardenberg

De gemeente Hardenberg heeft een toekomstvisie gemaakt tot 2040. Deze omgevingsvisie is een raamwerk voor de verschillende kernen, dorpen en buurtschappen in de gemeente, waarin wordt aangegeven wat de opgaven en ambities in de komende jaren zijn voor zowel ieders leefomgeving als de samenleving totaal. Per deelgebied wordt aan de inwoners gevraagd hier een gedetailleerdere invulling aan te geven.

Zonder dat daar bewust op is gestuurd past onze visie goed binnen het raamwerk van de gemeente Hardenberg. De visie “Landstad Hardenberg” is op de site van de gemeente Hardenberg voor iedereen beschikbaar.

Opzet van het onderzoek

Op de oproep van Plaatselijk Belang heeft een 6-tal vrijwilligers gereageerd. Omdat de bewoners vanuit de agrarische sector en de jongeren hier niet bij vertegenwoordigd waren, zijn een aantal personen uit deze groepen gevraagd om ook aan te sluiten in de werkgroep.

Door corona heeft één en ander helaas veel langer geduurd dan voorzien. De mogelijkheden om de inwoners te raadplegen werden steeds beperkt door lockdowns en andere maatregelen. Uiteindelijk is het toch gelukt.

Voor de toekomstvisie wilde de werkgroep een zo groot mogelijke inbreng uit de gehele bevolking van Radewijk. Daarom is besloten elk huisadres door een werkgroeplid te laten bezoeken en uit te nodigen voor deelname aan een buurt-bijeenkomst. Voor deze bijeenkomst werd iedereen verzocht een voorwerp of gedachte mee te nemen die Radewijk voor hem/haar typeert. Hieruit kwamen mooie reacties voort, echter ook bleek hoe divers de bevolking ondertussen is. Verder kon men onderwerpen of ideeën aandragen die belangrijk geacht worden voor de leefbaarheid van het dorp voor de komende 10 jaar. Daarna kon d.m.v. stemmen worden aangegeven welke onderwerpen men het belangrijkste vond. Van elke bijeenkomst is een verslag gemaakt en verzonden naar de deelnemers. Indien er opmerkingen waren, kon men reageren. In Wielen hebben 2 werkgroepleden elk huisadres bezocht voor een keukentafelgesprek. Ook hiervan zijn verslagen gemaakt. Het aantal deelnemers aan de gesprekken bedroeg in totaal 135 personen.

Eveneens zijn de kinderen van groep 5 t/m 8 van de basisschool en de jongeren van 13 tot 25 jaar in het onderzoek betrokken. Met een 40-tal basisschoolkinderen is een mindmap, d.w.z. een overzicht van toekomstdoelen in trefwoorden, uitgewerkt. Van de jongeren hebben er 16 een enquête ingevuld. Een gedetailleerd overzicht van de jeugd en hun toekomstvisie is opgenomen in bijlage A.

Al met al hebben zo'n 200 personen zich uitgesproken over de toekomst van Radewijk. Deze verslagen en input zijn de basis geweest voor deze toekomstvisie. We kunnen daarom spreken van een breed gedragen visie vanuit de Radewijkse bevolking.

Voorzieningen in Radewijk

*Eén van de aanleidingen voor dit onderzoek is de vraag van Plaatselijk Belang:
**Hoe zorgen we voor een voorzieningenniveau passend bij de schaal van Radewijk
 en hoe gaan we om met de bestaande accommodaties ?***

In de gesprekken met de bewoners werden voor wat betreft voorzieningen de volgende punten aangedragen:

- De Heugte is voor veel bewoners van Radewijk een belangrijke punt van samenkomen, voor activiteiten en contact tussen de bewoners.
- Uitbreiding van activiteiten zou wenselijk zijn, zoals koffieochtend ouderen, gamen voor jongeren, sportclinics.
- Inloopcafé en/of snackbar op vaste tijdstippen in de week of in het weekend zodat men zo even naar binnen kan lopen.
- Invulling met vrijwilligers wordt steeds lastiger.
- De Protestantse kerk is voor veel bewoners van Radewijk een belangrijk punt voor samenkomst zoals kerkdiensten, huwelijk, begrafenissen etc.
- Naast kunst in de kerk, zouden er ook andere culturele activiteiten georganiseerd kunnen worden. Aan de Bijbelse tuin zou meer aandacht gegeven kunnen worden.
- Het kerkgebouw wordt maar beperkt gebruikt. Alleen tijdens diensten en enkele vergaderingen.
- Door onder andere teruglopend kerkbezoek wordt de exploitatie van het kerkgebouw lastig en dit zou in kunnen houden dat de kerk zou verdwijnen uit Radewijk.
- In bijna alle bijeenkomsten kwam naar voren dat veel bewoners van Radewijk het wenselijk zou vinden dat De Heugte en het kerkgebouw zouden opgaan in een multifunctioneel centrum.
- Het kerkgebouw hiervoor aanpassen lijkt het meest logisch, omdat dit moderner en meer eigentijds is.

Het *kerkegebouw* is eigendom van de Protestantse Gemeente Hardenberg-Heemse en het gebouw "*De Heugte*" van de gemeente Hardenberg. Omdat deze wens nadrukkelijk naar voren kwam in de gesprekken met de inwoners is het volgens de commissie goed dat Plaatselijk Belang initiatieven neemt om de mogelijkheden voor het combineren van de functies van deze gebouwen tot één multifunctioneel centrum te onderzoeken.

Het *sportveld* is een voorziening die te weinig wordt gebruikt. Corona is één van de oorzaken dat activiteiten wat zijn weggefallen. Er zouden combinaties van activiteiten op het sportveld i.s.m. het dorpshuis mogelijk zijn. Voorgesteld werd om clinics op te zetten zoals honkbal, tennis, etc. om mensen te enthousiasmeren voor deze sporten. Hierbij kunnen dan ook nabij gelegen buurtschappen worden betrokken. Vanuit de schoolkinderen wordt het idee van een skate- en crossbaan aangedragen. Het sportveld zou geen feestlocatie voor groepen van buitenaf mogen worden i.v.m. geluidsoverlast voor de buurt.

Een aantal keren werd er gerefereerd aan *openbaar vervoer* middels een buurtbus. M.n. vanuit de zorgboerderijen is hier vraag naar. Het is soms niet bekend dat het project buurtbus indertijd is stopgezet omdat er te weinig gebruik van werd gemaakt. Inwoners van Radewijk die een vervoersprobleem hebben, kunnen ook contact opnemen met de vrijwilligerspool 'Noaberschap'. Er zal dan geprobeerd worden iets te regelen middels het inzetten van een vrijwilliger. Hoewel e.e.a. misschien niet in de directe toekomst weer kan worden opgestart, is het goed om de behoefte hieraan zo nu en dan te peilen en te onderzoeken of er nieuwe mogelijkheden zijn.

Wat de dorpskrant betreft vindt men de "*Rolier Proot*" een prima dorpsblad voor Radewijk en omgeving; deze wordt zeer gewaardeerd. Hierdoor kan men goed op de hoogte blijven van lokale activiteiten en ontwikkelingen.

Radewijk heeft goede verbindingsmogelijkheden met *internet* door de beschikbaarheid van glasvezel. Met name in de coronaperiode kwam dit erg goed van pas. Communicatie via mobiele telefonie (GSM) is voor bepaalde providers goed sinds er een telecommunicatiemast aan de Lindeldijk is geplaatst. Voor een aantal providers is de *GSM-verbinding* nog zwak.

Voor veel bewoners is de Radewijker *molen* een kenmerkend punt in het dorp. Niet alleen een bepalend herkenningspunt, maar ook de nieuwe ontwikkelingen m.b.t. de *bakkerij* in de molen worden enthousiast ontvangen en gesteund. Een uitbreiding van de verkoop met verschillende lokale producten wordt een flink aantal keren als wens genoemd.

Een heel ander soort voorziening is het '*noaberschap*'. Vroeger was dat een plicht. Noabers (buren) hadden de morele "plicht" om elkaar bij te staan bij ziekte en ongemak. Het was ook min of meer noodzakelijk omdat het aan openbare voorzieningen ontbrak. Je wist dat je buren je hielpen als je hulp nodig had en zij konden ervan op aan dat zij dan hulp kregen. Gratis en voor niets. Tegenwoordig hebben we hiervoor andere voorzieningen zoals bijvoorbeeld buurtzorg bij lichamelijk noodzakelijke zorg en de bedrijfsverzorging voor het draaiend houden van een bedrijf. Het moderne 'noaberschap' is meer gebaseerd op aandacht en omzien naar elkaar en elkaar helpen bij probleempjes. Dat nieuwe noaberschap wordt erg belangrijk gevonden gezien het aantal stemmen dat hiervoor is uitgebracht.

Een aantal lokale initiatieven zijn:

- Noabermaaltied. Een aantal keren per jaar organiseert "De Roker kookclub" een maaltijd voor 65-plussers in: 'De Heugte'. Er worden doorgaans zo'n 40 personen verwelkomd en die kunnen gezamenlijk van een diner genieten en even bijpraten.
- Noaberschap-vrijwilligerspool. Indien er hulp nodig is voor vervoer, kleine klusjes, technische probleempjes etc. kan hiermee contact worden opgenomen. Het telefoonnummer staat in de Roker Proat. Er zijn lokale vrijwilligers die dan kunnen helpen om het probleem op te lossen.

Hoewel noaberschap een oude traditie is, kan het nu en in de toekomst een hele waardevolle manier zijn om elkaar te ondersteunen. Voor het invullen van het moderne noaberschap is het nodig dat men elkaar redelijk goed kent, respect en aandacht heeft voor elkaar en bij elkaar in de buurt woont. Het is gebaseerd op vertrouwen en je verantwoordelijk voelen naar elkaar. Je mag ervanuit gaan dat er naar je wordt omgekeken en jij omkijkt naar die ander. Gratis en voor niets, zonder verdere verplichtingen. Hoe dit in de praktijk wordt ingevuld, hangt af van de sociale betrokkenheid en wensen van de individuele bewoners.

Een ander soort gewenste voorziening komt vanuit de jeugd; nl. een snackbar. Elkaar ontmoeten en samen een gezellige tijd hebben, is zeer belangrijk blijkt zowel uit de jongerenenquête als uit de input van de schoolkinderen. Een voorziening als ‘een keet’ is er hier en daar en dat moet zo blijven. Maar een snackbar (bij het sportveld, De Heugte of de molen) wordt gemist.

Aanbevelingen voor Plaatselijk Belang

Omschrijving	Termijn
Onderzoeken om de activiteiten op het sportveld uit te breiden met bijv. (sport)clinics eventueel i.s.m. De Heugte	kort
Een introductiebijeenkomst organiseren en/of welkomstmap beschikbaar stellen aan nieuwe inwoners van Radewijk	kort
Onderzoeken in hoeverre het aanbod van lokale producten bij de molen kan worden uitgebreid	kort/middellang
Onderzoeken in hoeverre een lokale snackbar/-café mogelijk is	kort/middellang
Onderzoeken van de mogelijkheden om de functies van De Heugte en de kerk te combineren in één multifunctioneel centrum	middellang
Onderzoeken van de mogelijkheden om de GSM-verbinding met meer providers te optimaliseren	middellang
Periodiek peilen van de behoefte aan en mogelijkheden voor openbaar vervoer in het dorp (bijv. buurtbus)	middellang

Wonen in Radewijk

*Een vraag van Plaatselijk Belang is: **Wonen in het buitengebied (zoals woonruimte voor jongeren en ouderen, invloed van bedrijfsbeëindiging op de woonomgeving); hoe vinden we een goede balans tussen de verschillende belangen?***

Uit de gesprekken kwam heel duidelijk naar voren: het is goed wonen in Radewijk. Veel bewoners hebben een eigen woning en wonen op relatief grote percelen en waarderen de vrijheid, rust en ruimte. Er is echter geen/te weinig aanbod in de (sociale) huursector.

De verwachting is dat mede door het goede zorgaanbod en actieve noaberschap mensen tot op hoge leeftijd zelfstandig in Radewijk kunnen blijven wonen. Er is geen aanbod aan kleine seniorenwoningen en men is dan uiteindelijk aangewezen op woon-/zorgvoorzieningen in de omliggende plaatsen Hardenberg en Gramsbergen. De wens werd geuit om ook plaatselijk faciliteiten te hebben waardoor ouderen kunnen blijven wonen, maar dan in kleinere behuizing.

Zorgen baart het aanbod aan betaalbare (huur)woningen voor jongeren in Radewijk. Het beperkte aanbod aan woningen, de hoge prijzen en de strenge voorwaarden bij de aanvraag van een hypotheek maken het voor jongeren bijna onmogelijk om zich in Radewijk te vestigen en ze vertrekken mede hierdoor naar elders. Het bestemmingsplan van de gemeente faciliteert een eventuele uitbreiding van de lintbebouwing aan de Radewijkerweg richting de molen met (betaalbare) nieuwbouwwoningen. Wat hiervoor concreet de wensen en mogelijkheden zijn, zou nader geïnventariseerd kunnen worden door Plaatselijk Belang.

Het gebruik maken van de regeling “erven met kwaliteit” (rood voor rood) door stoppende boeren, kan het aanbod aan woningen vergroten, maar door de marktwerking worden de prijzen enorm opgedreven en is dit niet direct een garantie voor een meer voor starters toegankelijke woningmarkt. De mogelijkheid om boerderijen of grotere woningen te spitsen zou woongelegenheid kunnen opleveren die beter betaalbaar is. Het omzetten van behuizing met een agrarische bestemming of een (tweede) bedrijfswoning naar woonhuisbestemming zou eveneens perspectief kunnen bieden. Plaatselijk Belang zou de mogelijkheden en medewerking van de gemeente hiervoor kunnen onderzoeken en die bij de bewoners onder de aandacht brengen.

Tijdens de bijeenkomsten is ook vaak ingegaan op een goede invulling van de vrijkomende bebouwingen, zoals de oude school en misschien op latere termijn De Heugte of de kerk. Het schoolgebouw is in bezit van de gemeente. Hiervoor werden verschillende mogelijkheden aangedragen:

- Appartementen voor ouderen (Knarrenhof met kinderboerderij)
- Jongerenhuisvesting
- Gecombineerde invulling voor wonen van jongeren en ouderen.
- Naschoolse kinderopvang
- Winkel met streekproducten

Het ombouwen van de school tot appartementen heeft daarbij de voorkeur en hierbij werd benadrukt dat dit dan vooral wel voor de lokale bevolking moet zijn door bij toewijzing de voorwaarde van sociale gebondenheid te hanteren binnen de wettelijk toegestane kaders, waardoor een voorkeursbehandeling voor Radewijkers wordt gecreëerd.

Het probleem met betaalbare huisvesting voor de lokale bevolking speelt niet alleen in Radewijk. Elders in het land zijn ervaringen opgedaan in het ontwikkelen van wooncoöperaties (bijvoorbeeld Lutten Bouwt). Om concrete stappen te kunnen zetten zal men de inwoners die een huisvestingsvraag (woningzoekende) hebben en de bewoners die hierin willen bijdragen (investeren, woonplek) bij elkaar moeten brengen. Vanuit deze groep kan de vraag naar beschikbare woonruimte, vergunningen, financiering, subsidiemogelijkheden en realisering worden afgestemd.

Bij al deze initiatieven speelt mee dat men als investeerder niet gaat voor het maximale financiële rendement, maar dat men lokale bewoners ook wat gunt. Verder wordt bij de realisering eigen inzet gevraagd van woningzoekende en de lokale bevolking.

Aanbevelingen voor Plaatselijk Belang

Omschrijving	Termijn
Inventariseren of en wat de mogelijkheden zijn voor het bouwen van betaalbare nieuwbouwwoningen aan de Radewijkerweg middels het doortrekken van de lintbebouwing	kort
Onderzoeken in hoeverre het mogelijk is om het schoolgebouw om te bouwen tot betaalbare appartementen voor de lokale bevolking (m.b.v. lokale investeerders). Plaatselijk Belang zou het initiatief kunnen nemen om vraag en aanbod bij elkaar te brengen zodat e.e.a. in gang wordt gezet. Een andere mogelijkheid is om net zoals PB Lutten zelf het initiatief en de begeleiding van het proces op te pakken middels bijv. een wooncoöperatie	kort
Onderzoeken in hoeverre splitsing mogelijk is van woningen/boerderijen in separate wooneenheden en omzetting van agrarische bebouwing en/of bedrijfswoningen naar woonhuisbestemming mogelijk is	middellang

Leef- en werkomgeving in Radewijk

Tenslotte liggen er nog de volgende belangrijke vragen van Plaatselijk Belang:

- ***Welke ontwikkelingen hebben invloed op de leefbaarheid van Radewijk ?***
- ***Wonen en werken in het buitengebied (zoals agrarische bedrijvigheid en invloed van bedrijfsbeëindiging); hoe vinden we een goede balans tussen ieders belangen ?***
- ***Welke bijdrage kan Radewijk leveren aan een duurzame toekomst ?***

De argumenten om in Radewijk te wonen zijn divers. Een belangrijk deel van de bevolking is gebonden aan Radewijk omdat men er is geboren. Een deel hiervan is nog werkzaam in de agrarische sector of heeft daar nog een binding mee. Door het stoppen van kleinere boerenbedrijven en natuurlijke doorstroom komen woningen op de markt. Door het woningtekort is hiervoor grote belangstelling, ook vanuit het gebied buiten de directe regio. Hierdoor ontstaat een bevolking met verschillende achtergronden.

Bewoners werkzaam in de agrarische sector moeten hun inkomen genereren met het bedrijf en voelen de druk m.b.t. het voortbestaan van hun (familie) bedrijf. Ondanks grote financiële investeringen, vakkennis, ervaring en heel veel uren inzet is het financieel rendement klein. Door steeds meer en snel veranderende regelgeving en de steeds groter wordende maatschappelijke druk op de huidige manier van produceren hebben veel boeren het moeilijk. De aanhoudende kritische benadering van de bedrijfstak zorgt er soms voor dat men de discussies over deze onderwerpen moe is.

Bewoners die niet betrokken zijn bij de agrarische sector waarderen vaak de vrijheid, de rust en de ruimte van het landelijk wonen in Radewijk. Men waardeert het coulisselandschap en de natuurlijke elementen hierin en de gemoedelijkheid van de regio. Het merendeel van mensen die hier komen wonen, integreert goed en levert een positieve bijdrage aan de leefbaarheid van het dorp.

De verschillende belangen van de inwoners komen tot uiting in de reacties uit de bijeenkomsten, zoals:

- Boeren moeten een toekomst hebben in Radewijk en uitbreidingsmogelijkheden.
- Boeren beschermen tegen “import”. Import moet zich aanpassen en niet al klagend het boeren onmogelijk maken.
- Meer woningen kunnen een belemmering zijn voor uitbreiding van een agrarisch bedrijf.
- De agrarische sector behoort bij Radewijk.
- Boeren en natuur moeten beter samengaan.
- Meer biodiversiteit en minder spuiten met bestrijdingsmiddelen.
- Circulaire landbouw, zodat boeren toekomstbestendig zijn.
- Meer wandelpaden en deze met elkaar verbinden.
- Uitbreiding natuurlijke stroken en herstellen van het oorspronkelijke coulisse-landschap (meer boomsingels).

Hoewel Radewijk volgens het lokale volkslied ligt in een uithoek van ons land hebben we wel degelijk te maken met de grote items die op dit moment spelen zoals opwarming van de aarde, vervuiling van het milieu, vermindering van biodiversiteit, etc. We lossen deze problemen niet in Radewijk op, maar kunnen ons er ook niet voor afsluiten. Ook ons dorp zal worden gevraagd een bijdrage te leveren.

Duurzaamheid

Er zijn inmiddels in Radewijk verschillende woningen en bedrijfsgebouwen met zonnepanelen op het dak. Ook zijn er enkele initiatieven voor kleinere lokale windmolens bij bedrijven. Voor een deel kunnen we hiermee de energievraag van Radewijk invullen, maar om de landelijke afspraken in te kunnen vullen en toekomstbestendig te zijn zal ook lokaal meer worden gevraagd. Uit de inventarisatie komt naar voren dat men nieuwsgierig is en betrokken is bij duurzame energie-ontwikkelingen vanuit de overheid en wat dat voor Radewijk in gaat houden.

Op verschillende plaatsen in Nederland werden bewoners plotseling geconfronteerd met grote zonneparken in de directe woonomgeving. Vaak waren deze projecten opgezet door investeerders en hadden de lokale bewoners het maar te accepteren.

Duidelijk wordt aangegeven dat niemand zit te wachten op een groot veld met zonnepanelen of het plaatsen van grote windmolens in de directe leefomgeving. Meer zonnepanelen op daken en een kleine windmolen bij bedrijven voor eigen energievoorziening vindt men vaak wel aanvaardbaar.

Bij De Heugte is reeds een oplaadpunt voor elektrisch aangedreven auto's aangebracht; te overwegen is om een extra oplaadpunt te plaatsen in de nieuwbouw van Radewijk.

Aanbevelingen voor Plaatselijk Belang

Omschrijving	Termijn
Onderzoeken in hoeverre er extra oplaadpunt(en) voor elektrische auto's centraal in Radewijk kunnen worden geplaatst	kort
Plaatselijk Belang wordt gevraagd de ontwikkelingen rondom windmolens en zonneparken kritisch te volgen. In sommige plaatsen lopen er projecten waarbij lokale bewoners investeren in projecten met zonnepanelen en delen in de opbrengsten. Dit zou bijvoorbeeld op grote bedrijfspanden kunnen zijn of via gezamenlijke inkoop en plaatsing	middellang

Biodiversiteit

Biologen geven al lange tijd aan dat de biodiversiteit wereldwijd en landelijk afneemt. De aantallen per soort en het aantal soorten van insecten, wilde dieren en wilde planten neemt onrustbarend af door een verstoorde balans in de natuur. Ook hier in Radewijk.

Opvallende voorbeelden hiervan zijn de weidevogels en -bloemen. Kieviten, grutto's, leeuweriken, patrijzen zijn bijna verdwenen. Bloeiende bermen/greppels/slootkanten met de bijbehorende insecten zijn groenstroken geworden. Als oorzaak wijzen we vaak naar elkaar.

Ondertussen gaan de soorten verloren en is het stil geworden in het voorjaar en de zomer v.w.b. weidevogelgeluiden. Dit is maar een klein opvallend onderdeel van de biodiversiteit afname. Het probleem is veel breder en wordt groter; bodemkwaliteit en waterkwaliteit nemen af.

In de bijeenkomsten wordt door deelnemers het volgende genoemd :

- Vermindering van grootschalige monocultuur (mais of raaigras).
- Meer natuurlijk grasland.
- Mest- en stikstofproblematiek.
- Meer bosaanleg.
- Aanleg van velden met wilde bloemen.
- Kopakkers met bloemenmengsel inzaaien.
- Natuurlijk onderhoud van bermen, greppels en sloten (voor en tegens).
- Singels tussen weilanden met struiken en boompjes (houtwallen) herstellen/aanleggen.
- Voedselbos, plukvelden.
- Medicijngebruik bij dieren en gewasbeschermingsmiddelen; boeren geven aan dat hierin al flinke stappen zijn gemaakt in hoeveelheid en belasting van natuur.
- Bejagen van schadelijk wild.

Alle plattelandsbewoners hebben een bepaalde band met de natuur om zich heen en waarderen biodiversiteit. Het belang ervan kan alleen behoorlijk verschillen. Een boer moet zijn inkomen uit zijn bedrijf genereren en heeft andere afwegingen dan iemand die alleen een woonlocatie heeft. Maar als we de beleving en de diversiteit van de natuur op het platteland in stand willen houden, dan zullen er snel stappen moeten worden gezet.

Aanbevelingen voor Plaatselijk Belang

Omschrijving

Plaatselijk Belang zou met de gemeente en waterschap en met de bewoners en grondeigenaren het gesprek aan moeten gaan over het behoud van de biodiversiteit in Radewijk. Hierin zou men ondersteund kunnen worden door het Landschap Overijssel, St. Vitaal Platteland en/of het natuuractiviteitencentrum De Koppel. Met name het (integraal) beheer van bermen, sloten en greppels en het onderhoud van boswallen en singels zijn hierin belangrijk. Inzet is ook om te kijken welke mogelijkheden er zijn om agrariërs en burgers actief hierin te laten deelnemen. Er kan een beroep gedaan worden op plaatselijke en provinciale subsidiegelden voor ondersteuning bij initiatieven voor (streek)eigen landschapsbeheer. Inwoners kunnen worden uitgedaagd om te komen met concrete voorstellen en aan te geven of en hoe zij hieraan willen bijdragen in de vorm van persoonlijke inzet of financiën.

Veiligheid

In Radewijk voelen de inwoners zich over het algemeen veilig in hun eigen leefomgeving. Echter uit de buurtgesprekken komt naar voren dat er wel zorgen zijn over de verkeersveiligheid, m.n. de schoolroutes naar Den Velde en Hardenberg wordt als risicovol gezien en ervaren. Belangrijk is dat kinderen veilig naar school en hun sportbeoefening kunnen gaan. Genoemde oorzaken zijn:

- Smalle dorpswegen
- Bomen (te) dicht langs de weg
- Te hoge snelheid van het gemotoriseerde verkeer (> toegestane 60 km per uur)
- Steeds groter wordend landbouw- en vrachtverkeer
- Slecht bermonderhoud/-beheer

Benoemde oplossingen kunnen worden gezocht in:

- Aanleg van een fietspad langs de Kooiweg en Stobbenhaarweg
- Meer bewustwording creëren bij de 'locals' voor het aanhouden van de toegestane snelheid

- Betere 60 km-aanduiding
- Instellen van een 30 km-zone in de kern van Radewijk
- Optische aanpassing in de belijning op wegen
- Gebruik van borden met elektronische smileys en/of buurtpreventie
- Creëren van passeerstroken voor groot landbouw- en vrachtverkeer
- Voorrangsweg maken van de Westeindigerdijk

De meningen over het plaatsen van meer straatverlichting, eventueel voorzien van bewegingssensoren, zijn verdeeld. Een aantal inwoners vindt dit een goede oplossing om de veiligheid te bevorderen, terwijl anderen juist de duisternis in het dorp erg waarderen of er zelfs daarvoor zijn komen wonen.

Overal in het dorp wordt er met regelmaat zwerfvuil aangetroffen. M.n. blikjes kunnen een gevaar opleveren als ze in het veevoer terechtkomen. Het plaatsen van blikvangers op de toegangswegen zou hiertoe wenselijk zijn. Maar ook het aanspreken van de lokale bewoners hierop.

De Radewijk-alert wordt als zeer nuttig ervaren voor politie-gerelateerde situaties; voor andere dringende niet-politie-gerelateerde zaken zou een aanvullende dorpsbrede groepsapp met beheerder kunnen worden overwogen. Er zijn momenteel 3 AED's geplaatst: bij De Heugte, de kerk en basisschool Het Ravelijn. De bewoners van Wielen geven aan dat voor hen de, te overbruggen, afstand erg groot is en ook hier een AED gewenst is.

Aanbevelingen voor Plaatselijk Belang

Omschrijving	Termijn
Campagne opstarten voor meer bewustwording voor verkeersveiligheid	kort
Plaatsen van blikvangers op toegangswegen naar het dorp	kort
Dorpsbrede groepsapp initiëren voor niet-politie-gerelateerde zaken	kort

Onderzoeken of het mogelijk is om fietspaden aan te leggen op schoolroutes	middellang
Onderzoeken of er een AED in Wielen kan worden geplaatst	middellang

Agrarische sector en bedrijvigheid

Uit de buurtgesprekken komt duidelijk naar voren dat agrarische bedrijven en activiteiten onlosmakelijk verbonden zijn met Radewijk. Boerenbedrijven moeten bestaanszekerheid houden ondanks de toenemende wet- en regelgeving en invloeden van inwoners van buitenaf. Waar mogelijk moet er voor agrariërs ondernemingsruimte zijn om hun bedrijf door te ontwikkelen en toekomstperspectief te houden. Ook zullen er agrarische ondernemers zijn, die een neventak willen opstarten om extra inkomsten te genereren. Belangrijk is dat de gemeente hierin ondersteunt en faciliteert in vergunningsverlening, mits de nevenactiviteit qua aard en omvang past in het buitengebied. Inwoners spreken met waardering over de agrariërs in het dorp.

Met het oog op de landelijke ontwikkelingen is de verwachting dat de komende jaren een gedeelte van de agrarische ondernemers zal stoppen. Voormalige agrarische bedrijfsgebouwen zullen hierdoor een nieuwe functie krijgen, waardoor aan de leefbaarheid op het platteland een impuls kan worden gegeven. Momenteel zijn al initiatieven in het kader van de gemeentelijke regeling 'erven met kwaliteit' (voorheen rood-voor-rood) zichtbaar, waarbij oude agrarische bebouwing wordt gesloopt en woningen worden teruggebouwd.

Geconstateerd wordt dat de laatste jaren investeerders van buitenaf meestal de lokale landbouwgrond opkopen, waardoor de betrokkenheid van grondeigenaren bij en verbondenheid met de lokale samenleving afneemt. Rendement lijkt voor deze partijen de belangrijkste drijfveer. Aangegeven werd dat men dit fenomeen als ongewenst beschouwd.

Om meer zekerheid te hebben over het behoud van grond voor lokale agrariërs en de lokale gemeenschap zou het oprichten van een 'eigen grondbank' kunnen worden overwogen. In het land zijn er voorbeelden van, gericht op het in beheer houden van landbouwgrond door lokale agrariërs en op het behoud en bevorderen van de biodiversiteit en publieke voorzieningen.

Het is belangrijk dat er een goed evenwicht wordt gevonden tussen enerzijds de benutting van de landbouwgrond en anderzijds het behoud van de kwaliteit van natuur en landschap in het buitengebied. In de verbetering van de biodiversiteit en natuurbehoud/-ontwikkeling zouden lokale agrariërs een belangrijke rol kunnen vervullen; bijv. d.m.v. het inzaaien en onderhouden van bloemrijke akkers en onderhoud en herstel van bermen, oevers, houtwallen en bossen.

Naast agrarische bedrijven is er een variatie aan kleinschalige bedrijven in Radewijk; het gaat hierbij om bijv. B&B-locaties, atelier, theeschenkerij, (boeren) campings en zorgboerderijen. Wat groter van omvang zijn een aannemingsbedrijf voor GWW-werken en een bouwbedrijf.

Een recent initiatief is de ambachtelijke bakkerij De Rokermolen bij molen Windlust; een welkome aanvulling in het dorp.

In de buurtgesprekken wordt aangegeven dat er ruimte moet zijn voor het verder ontwikkelen van de kleinschalige bedrijvigheid. Het aanbod bij de molen zou wellicht kunnen worden uitgebreid met meer streekproducten en ruimere openingstijden. Ook een lokale snackbar/-corner zou in een behoefte kunnen voorzien.

Aanbevelingen voor Plaatselijk Belang

Omschrijving	Termijn
Een onderzoek starten met als doel het oprichten van een plaatselijke grondbank om belangen van lokale inwoners en lokale ondernemers te waarborgen	middellang

Recreatie

Uit de gesprekken blijkt dat de inwoners van Radewijk erg gesteld zijn op de ruimte en rust in het buitengebied. Natuur, landbouw en landschap bepalen de kwaliteit van de omgeving. De afwisseling hiertussen is de kracht van het dorp. Toeristen komen voor de natuur en het landschap zoals het nu is.

Ingrijpende veranderingen ten bate van het toerisme en ten koste van de agrarische sector zijn ongewenst; toeristische activiteiten en recreatie moeten in balans zijn met de rust en de natuur.

Momenteel wordt de bestaande camping De Klaverhof omgebouwd tot een hondenvakantiepark met 35 recreatiewoningen, 2 groepsaccommodaties en een trainingshal. Verder is in Radewijk-Achterin boerderijcamping Grenszicht gevestigd met zo'n 25 kampeerplekken.

Recreatief gebruik van agrarisch gebied brengt gebruiksregels met zich mee, zoals geen zwerfvuil (m.n. blikjes) achterlaten en honden aanlijnen om ziekteverspreiding als neospora te voorkomen. Deze gebruiksregels graag nadrukkelijk onder de aandacht brengen bij de gebruikers van het buitengebied.

Er zijn meerdere wandelroutes beschikbaar in het dorp; aandacht verdient hierbij de toegankelijkheid, het onderhoud en de bewegwijzering van het bestaande netwerk. Aansluiting op elkaar van de, nu op zich staande, wandelroutes (Rondje Radewijk met Lennipspad) is gewenst.

Ook de historische Grensweer (van Holthema/Laar tot Venebrugge/Duitslandweg) is zo'n vergeten landschapselement. Deze zou hersteld cq uitgebreid kunnen worden en kan dan prachtig als wandelroute verder ontwikkeld worden.

Een nauwere samenwerking en verbinding met omliggende kernen als Loozen, Den Velde, Hoogenweg, maar ook grensoverschrijdend met Duits Wielen en Laar zou kansen kunnen bieden.

De Radewijkerbeek vormt een prachtige natuurlijke slinger door Radewijk en zou in recreatieve zin meer kunnen worden benut door de aanleg van kleine recreatiemogelijkheden; te denken valt hierbij aan een kano- en vissteiger, een zwemstrandje en een goed toegankelijk wandel- en fietspad langs de beek waarin bijv. ook het Stobbenbrugje zou kunnen worden betrokken.

Het aantal fietspaden in het dorp is momenteel minimaal; een uitbreiding met een route gelinkt aan de verschillende lokale bedrijven (permanent Rondje Radewijk c.q. Radewijk/Wielen/Laar op de fiets) zou kunnen worden overwogen.

Voorgesteld wordt om een (digitaal) routeboekje met QR-codes of een wandel-/fietsapp te ontwikkelen voor routebeschrijving, bezienswaardigheden en informatie met achtergronden en geschiedenis van Radewijk en verhalen van/over inwoners en lokale bedrijven. Er zijn mogelijkheden om dit te integreren in geocaching, om ook de jeugd te betrekken en te boeien.

Aanbevelingen voor Plaatselijk Belang

Omschrijving	Termijn
Regels m.b.t. meenemen van afval en aanlijnen van honden nadrukkelijker onder de aandacht van het publiek brengen	kort
Verbeteren en meer op elkaar aan laten sluiten van de afzonderlijke wandelroutes in het dorp en periodiek onderhoud en controle van de bewegwijzering	kort
Meer aandacht voor de recreatieve mogelijkheden van de Radewijkerbeek; bijv. door aanleg van een kano-/vissteiger, zwemstrandje en een goed toegankelijk wandel- en fietspad langs de beek	middellang
Onderzoeken of de ontwikkeling van een digitaal routeboekje middels QR-codes of een wandel-/fietsapp mogelijk is	middellang

Aanbevelingen voor vervolg en op te starten projecten

Het opstellen van deze Toekomstvisie Radewijk 20-30 is een flinke klus geweest waar zo'n 200 personen aan hebben bijgedragen. Om te voorkomen dat dit document alleen maar ergens in een la beland, stelt de werkgroep voor om jaarlijks door Plaatselijk Belang te laten evalueren wat de status is van de aanbevelingen,

Project	Doel	Tijdpad	Partijen
Sportclinics	Radewijkers kennis laten maken met andere sporten	augustus – oktober 2022	Gemeente Hardenberg, Sportservice Hardenberg, Plaatselijk Belang Radewijk
Uitbreiding sociale activiteiten jong en oud	Meer ontmoetingsmomenten voor ouderen en jongeren genereren	najaar 2022	Stichting Algemeen Belang Radewijk (De Heugte), Plaatselijk Belang Radewijk
Welkom in Radewijk	Nieuwe inwoners wegwijs maken in Radewijk en omgeving	september 2022	Plaatselijk Belang Radewijk
Extra oplaadpunten	Realiseren van extra oplaadpunten voor elektrische auto's	najaar 2022	Gemeente Hardenberg en Plaatselijk Belang Radewijk
Verkeersveiligheid	Bewustwording over eigen rijgedrag. Alle inwoners houden zich aan geldende verkeersregels en snelheid	oktober 2022	Gemeente Hardenberg, VVN, Basisschool de Ravelij, Plaatselijk Belang Radewijk
Snackbar/ inloopcafé	Een snackbar / inloopcafé vestigen in Radewijk	najaar 2022	Stichting Algemeen Belang Radewijk (De Heugte), Plaatselijk Belang Radewijk

dit te agenderen in de algemene ledenvergadering en vervolgens te rapporteren in de Roker Proat. De toekomstvisie blijft daardoor een dynamisch document voor de Radewijkse gemeenschap. Verder stelt de werkgroep voor om (met name) voor de middellange-termijn-ideeën meerdere projectgroepen te formeren, die elk een project gaan aansturen. Door het opstarten van zulke projecten zal de toekomstvisie in het dorp gaan ‘leven’ (overleg, samenwerken, reuring en discussie).

Met korte termijn, waarbij het opstarttijdstip onderstaand wordt aangegeven, wordt een doorlooptijd van maximaal 1 jaar bedoeld en met de middellange termijn een tijdsbestek van 1 tot maximaal 5 jaar.

Stappen	Resultaat
- Inventarisatie mogelijkheden - Aanvraag financiën - Uitvoeren sportclinics	Meer activiteiten op het sportveld en inwoners maken kennis met andere sporten
- Inventariseren mogelijkheden - Organisatiecommissie instellen - Doelgroep uitnodigen	Uitbreiding lokale sociale activiteiten voor ouderen en jongeren.
- Werven vrijwilligers - Formeren welkomstcomité - Samenstellen welkomstmap en/of organiseren introductiebijeenkomst(en) - Aanvraag fonds maatschappelijke initiatieven	Nieuwe bewoners hartelijk welkom heten en informeren over Radewijk.
- Verkennen financiële voorwaarden - Keuze voor locatie Plaatsen oplaadpunt(en)	Meer oplaadpunten in Radewijk en elektrisch rijden wordt gestimuleerd.
- Werven vrijwilligers - Ontwikkelen actieplan - Aanvraag fonds maatschappelijke initiatieven - Uitvoeren actieplan	- Inwoners worden zich bewust van de effecten van hun rijgedrag - meer aan de verkeersregels en geldende verkeerssnelheid houden. - Veiligere fietsroute naar school.
- Inventariseren mogelijkheden - Keuze voor locatie en openingstijden - Realiseren faciliteiten en personele bezetting	Een snackbar / inloopcafé waar men op vaste tijdstippen in de week en/of het weekend kan binnen lopen.

Opstart op korte termijn en uitvoering op middellange termijn:

1. Project herbestemming oude schoolgebouw

Grote belangstelling en urgentie is er voor het herbestemmen en ontwikkelen van het oude schoolgebouw tot betaalbare wooneenheden/appartementen. Een lokale projectgroep zou hiervoor de eerste plannen kunnen uitwerken.

2. Project multifunctioneel centrum

Tijdens de buurtgesprekken kwam duidelijk de wens naar voren om te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om de functies van dorpshuis De Heugte en kerkgebouw De Opgang te combineren in één multifunctioneel centrum. Een projectgroep kan dit onderzoek initiëren.

3. Project wandelpaden

Het verbeteren, onderhouden en verbinden van de afzonderlijke wandelroutes in het dorp is gewenst. Bovendien zou de aanleg van een wandel-/fietspad langs de Radewijkerbeek en de Grensweer een boost kunnen geven aan de recreatieve mogelijkheden, de landschappelijke kwaliteit en biodiversiteit in Radewijk. Overleg met gemeente Hardenberg, waterschap Vechtstromen en de Duitse overheden voor de ontwikkeling hiervan. Een projectgroep kan ideeën verder ontwikkelen.

4. Project (streek)eigen landschapsbeheer

Voor het bevorderen van de biodiversiteit is een adequate afstemming van het beheer van bermen, sloten en greppels en het onderhoud van boswallen en singels nodig. Het is wenselijk om het gesprek hierover aan te gaan met de gemeente en het waterschap en met de bewoners en de grondeigenaren. Zie ook de aanbeveling op pagina 20.

5. Project grondbank

Tussen nu en 2030 zullen waarschijnlijk een flink aantal agrariërs hun bedrijfsvoering beëindigen. Het merendeel van de bevolking ziet niet graag dat de grond dan overgaat in niet-Radewijkse handen, omdat dan elke binding met het dorp verloren gaat. Het opzetten van een grondbank zou wellicht een mogelijkheid zijn om dat te beperken. Tegelijkertijd zal nagenoeg elke gewenste verdere ontwikkeling in de private of in de publieke sfeer ook om grond c.q. ruimte vragen; grond die de grondbank zou kunnen leveren. Alles marktconform uiteraard. Naast (Radewijkse) particulieren zouden gemeente, waterschap en financiële instellingen hierin

kunnen investeren. Een bestuur zou kunnen bestaan uit zowel agrariërs, burgers als overheden. Op initiatief van Plaatselijk Belang Radewijk kan de haalbaarheid hiervan onderzocht worden, mogelijk in samenwerking met andere omliggende dorpen.

Bijlage A.

De jeugd en hun toekomstvisie

De jeugd is in twee groepen, groep 5 t/m 8 van de basisschool en de jeugdigen van 13 t/m circa 25 jaar, op onderstaande wijze benaderd en betrokken geweest en hebben hun mening gegeven.

Groep 5 t/m 8:

Na een korte uitleg aan de jeugd van groep 5 t/m 8 over een toekomstvisie, kijken naar de toekomst, en welke keuzes je nu kan/moet maken om het in de toekomst goed voor elkaar te hebben, is de hele groep verdeeld in sub groepjes en aan het werk gezet met een mind map. Een overzicht van toekomst doelen in steekwoorden zoals wonen, werken, sport en spel, energie/milieu/natuur, veiligheid en kameraadschap uitgenodigd hun mening in 1 a 2 woorden aan te geven op deze mindmap. Er is ongeveer een half uur gewerkt in 10 groepen van 4 a 5 leerlingen. Er is door velen enthousiast en zonder belemmeringen gehoor gegeven aan dit verzoek waar we vervolgens een week later een tweede ronde het spel ren je rot hebben gespeeld met stellingen die de kinderen in de eerste ronde zelf hebben aangegeven. Ook dit spel is door de kinderen enthousiast opgepakt en met een ranja pauze in circa 1 uur uitgespeeld. Een korte uiteenzetting van de voorkeuren van de jeugd hieronder:

snackbar	31	natuurwinkel	6
boerderijen	30	Huizen	7
Sparen voor een eigen huis	35	Wonen in een huurhuis	2
Een eigen bedrijf	27	Werken voor een baas	10
Winkels in Radewijk	22	Winkels in de stad	15
Skate en crossbaan	33	Klim en speeltoestellen	4
Zwemmen in de beek	14	Zwemmen in het zwembad	23
Windmolens	4	Geen windmolens	33
Park met zonnepanelen	2	Zonnepanelen op daken	35
Voorkeur voor een keet	17	Voorkeur voor een café	20
Meer dorps feesten	35	Meer kinderclubs	2

Kinderen hebben verder onbevangen ook onderstaande opmerkingen gemaakt:

- Een winkeltje met dagelijkse producten.
- Een dierenboerderij.
- Meer prullenbakken/blikvangers.
- Meer bomen planten.
- “Uit eten” in de buurt.
- Meer verkeersborden bij gevaarlijke kruispunten
- Meer verlichting en bredere wegen.

De jeugdigen van circa 15 tot 25 jaar hebben in eerste instantie, coronatijd gerelateerd, een enquête ingevuld, en hebben door laten schemeren geen behoefte te hebben om daarna nog een keer fysiek bij elkaar te komen.

Uit de enquête, ingevuld door 16 jeugdigen, 9 mannen en 7 vrouwen, zijn onderstaande interessante uitkomsten het vermelden waard:

Waar ontmoet jij je vrienden	Thuis: 9	In de keet: 8	Op school: 5
Vrije tijd besteding	Café/kroeg: 9	Keet: 8	Gamen en films kijken: 7
Kenmerken van Radewijk nu	Gezelligheid: 12	Behulpzaam: 4	Lawaai maken: 3
Wat mis je nu in Radewijk	Een café: X	Een winkel: X	Betaalbaar wonen: X
Wat zou je zelf willen veranderen?	Meer gebruik van b.v. de Heugte voor feesten boven de 16 jaar: X	Buurtbus of openbaar vervoer van/ naar school: X	Activiteiten voor jongeren boven de 16 jaar: X

Er is geen duidelijkheid gekomen in een concrete woonwens en of voorstellen voor aanpassingen van bestaande gebouwen tot woonruimte. De meeste jongeren voelen echter wel een sterke binding met Radewijk maar denken dat woonruimte voor hun in deze tijd onbetaalbaar is. Een gericht onderzoek naar concrete woonwensen en opties voor b.v. bouwen in eigen beheer, wat landelijk in sommige dorpen toegepast is, zou zeker een aanrader zijn.

*Dit is een uitgave
van de werkgroep
toekomstvisie Radewijk*

Eindredactie: projectgroep Dorpvisie Radewijk

Fotografie: Miriam Pachter

Vormgeving: Annemiek Pachter

©2022

Toekomstvisie Radewijk

Thuis in Radewijk 20-30